

Cuprins

Introducere	11
--------------------------	----

Capitolul I

Asistența socială în școală	15
1.1. Asistentul Social Școlar și climatul unității de învățământ.....	15
1.2. Facilitarea schimbărilor sistemice în învățământul preuniversitar	18
1.3. Asistența Socială Școlară bazată pe dovezi	20

Capitolul II

De la bullying la cyberbullying în contextul școlii online ...	25
2.1. Dimensiuni ale fenomenului bullying.....	28
2.2. Dinamica relației agresor-victimă specifică fenomenului bullying și cyberbullying	30
2.3. Caracteristici ale victimei în cazurile de bullying și cyberbullying.....	34
2.4. Caracteristici ale agresorului în cazurile de bullying și cyberbullying.....	40
2.5. Măsurile legislative pentru prevenirea și combaterea bullyingului în România	43

Capitolul III

Riscurile la care sunt expuși copiii în mediul virtual	48
3.1. Sinuciderea în rândul victimelor (cyber)bullyingului o problemă reală.....	48
3.2. Jocurile morții între sinucidere și cyberbullying	52
3.3. Efecte ale „jocului Balena Albastră” în România.....	58

Capitolul IV

Obezitatea și tulburări de comportament alimentar la copii și adolescenți din perspectiva asistenței

sociale bazată pe evidențe.....	61
4.1. Obezitatea la copii și adolescenți.....	61
4.2. Bulimia și anorexia nervoasă prezentă la elevi.....	65
4.3. Tulburările de comportament alimentar și terapia cognitiv comportamentală optimizată a tulburărilor de comportament alimentar (TCC-O).....	67

Capitolul V

Vulnerabilitatea fetelor în fața traficului de persoane

5.1. Vulnerabilitatea minorelor în fața traficului de persoane.....	70
5.2. Consecințele experienței traumatizante a traficului	75

Capitolul VI

Intervenții în situațiile de criză din cadrul școlii

și practica bazată pe evidențe	78
6.1. Caracteristici ale intervenției în situațiile de criză.....	78
6.2. Prevenție și intervenție în situațiile de criză	82
6.3. Intervenții ale asistentului social școlar în cazul tentativelor de suicid.....	84
6.4. Intervenții ale asistentului social școlar în cazurile de depresie	88
6.5. Tulburările anxioase. Lucrul cu elevii temători și cu părinții acestora	90
6.6. Mânia și agresivitatea. Lucrul cu elevii care nu le pot controla	91
6.7. Consilierea de grup în situațiile de criză.....	93

- 6.8. Reacția eficientă la situațiile de criză din cadrul școlii: Modelul PREPaRE.....95
- 6.9. Intervenții bazate pe evidențe pentru creșterea rezilienței psiho-sociale la elevi.....96

Capitolul VII

- Asistentul Social Școlar agent al prevenirii prin educație și dezvoltare100**
- 7.1. Rolul asistentului social școlar în formarea responsabilității la elevi105
- 7.2. Rolul familiei în formarea responsabilității la elevi ...108

Foreword

Introduction	113
---------------------------	-----

Chapter 1

School Social Work	117
1.1. The School Social Worker and the School Climate....	117
1.2. Facilitating Systemic Changes in Pre-university Education	120
1.3. Evidence-Based School Social Work	121

Chapter 2

From bullying to cyberbullying in the context of online education	125
2.1. Dimensions of the bullying phenomenon	125
2.2. The dynamic of the aggressor-victim relationship specific to the bullying and cyberbullying phenomenon.....	134
2.3. Characteristics of the victim in cases of bullying and cyberbullying	136
2.4. Characteristics of the aggressor in cases of bullying and cyberbullying.....	142
2.5. Legislative Measures to Prevent School Violence in Romania.....	144

Chapter 3

The risks and vulnerabilities to which children are exposed in the virtual environment	150
3.1. Suicide among victims of (cyber)bullying is a real problem.....	152

3.2. “Blue Whale” a simple game or cyberbullying?..... 155

3.3. The effects of the “Blue Whale Game” in Romania... 161

Chapter 4

Obesity and eating disorders in children and teenagers from the perspective of evidence-based school

social work 165

4.1. Obesity in children and adolescents..... 165

4.2. Bulimia and nervous anorexia in adolescents 171

4.3. Eating disorders and CBT-O..... 172

Chapter 5

The Vulnerability of Girls to Human Trafficking 175

5.1. Vulnerability of Minors to Human Trafficking 176

5.2. Consequences of traumatic traffic experience 181

Chapter 6

School crisis interventions and evidence based practice .. 184

6.1. Characteristics of the intervention in crises 185

6.2. Applications regarding professional practice
in crises 188

6.3. Group counselling in crises..... 189

6.4. Types of reactions to the psychological crisis 192

6.5. Interventions of the school social worker in cases
of depression 195

6.6. Anxiety disorders. Working with fearful pupils
and their parents 196

6.7. Anger and aggression. Working with out-of-control
students 198

6.8. Effective response to school crises: The PREPaRE
model 200

6.9. Increasing psychosocial resilience in pupils 202

Chapter 7

School Social Worker as a Prevention Agent through Education and Development	207
7.1. The Role of the School Social Worker in Fostering Responsibility in Students	212
7.2. The role of the family in shaping responsibility in family	215
Bibliografie	219

Introducere

În zilele noastre, este imposibil să deschidem televizorul sau internetul, fără să fim expuși la a vedea evenimente tragice care se întâmplă în lume: războiul din Ucraina; cutremurul cu aproape 50.000 de morți din Turcia și Siria; atacurile armate în școli din Franța și Serbia, soldate cu decese; peste 11.300 de persoane decedate în Libia, în urma dezastrelor provocate de furtuna Daniel; mii de morți în războiul din Israel, urmate de imagini apocaliptice din Gaza, apoi de atentatele teroriste din Paris, Bruxelles... iar înșiruirea continuă. Copiii intră în contact cu amănuntele brute ale unor astfel de evenimente terifiante, iar personalul școlar se confruntă zilnic cu situații ieșite din comun, care necesită intervenții prompte pentru soluționarea sau aplanarea problemelor. De asemenea, criza globală provocată de răspândirea bolii COVID - 19, a reprezentat o perioadă dificilă pentru omenire. Prolungirea izolării a devenit extrem de stresantă pentru unii copii, iar mulți părinți au apelat la ședințe de consiliere, întrucât copiii lor au devenit nevrotici. Cursurile online au avut un efect major asupra psihicului elevilor, existând riscul apariției unor tulburări emoționale pe fondul supraexpunerii la ecran, izolării, emoțiilor reprimite și nediscutării cu părinții sau prietenii.

Practica Asistenței Sociale Școlare bazată pe Evidențe are la bază cele mai recente cercetări, cu eficacitate dovedită. Există modalități de intervenție bazate pe dovezi, pe care asistentul social școlar trebuie să le utilizeze în activitatea sa profesională pentru a preveni apariția unor situații de criză, care se pot petrece în spațiul

școlii, dar și a interveni eficient, atunci când ele apar. În cazul în care intervenția specialistului nu este imediată, apar consecințe nefaste ale traumelor, care pot genera sindromul de stres post traumatic. Evenimentele cu care întreaga omenire s-a confruntat în ultima perioadă arată necesitatea ca elevii să fie pregătiți pentru situații major traumatice. Asistenții sociali care lucrează cu copiii afectați de cataclisme și război sau orice dezastru, natural sau tehnologic, nu se rezumă doar la a-i evacua, a le acorda primul ajutor medical și a-i reintegra în familii; ei trebuie să pună accent, cu precădere, pe acordarea serviciului de consiliere. Toate situațiile anterior menționate, precum și oricare alta, care poate fi percepută de elev ca fiind extrem de stresantă și dificil de gestionat, necesită intervenția specialiștilor din cadrul școlii: psiholog, consilier școlar, preot, specialist în psihiatrie pediatrică (dacă situația impune), polițist de siguranță școlară. Activitatea echipei multidisciplinare și interinstituțională, alcătuită din specialiștii menționați, este, în mod firesc, coordonată de managerul de caz asistent social școlar, care devine responsabil pentru celeritatea și eficiența intervenției, pentru fiecare caz în parte.

Asistentul social școlar este principalul agent al prevenirii prin educație și dezvoltare, dar și practicianul care își exercită profesia cu celeritate și eficiență atunci când situațiile de criză apar, fie în instituția școlii sau proximitatea ei, fie în familii sau comunitate. În multe state s-a urmărit facilitarea accesului practicienilor la cele mai recente cercetări, urmărindu-se eficientizarea intervenției. Elevii se pot confrunta cu frici, fobii, anxietăți specifice perioadei copilăriei, depresie, intoleranță la frustrare, agresivitate, gânduri sau tentative suicidare, necesitatea de a se adapta la situații precum: divorțul părinților, doliul, apariția unor probleme cronice de sănătate, inclusiv adicții, tulburări de

comportament alimentar, stresul mutării domiciliului, parentalitatea juvenilă, conflicte și crize în cadrul sistemului familial, situații de viol, autorâniri non-suicidare, expunerea la situații de abuz. Activitatea asistentului social școlar necesită flexibilitate, întrucât este solicitat deseori să intervină în situațiile care sunt rezultate ale unei crize sau traume, cauzate de obicei de acte violente din școală sau comunitate. Elevii martori ai violenței familiale pot avea traume grave, similare cu cele generate de abuzul fizic, direct și se pot confrunța cu probleme cognitive, sociale, precum: impulsivitatea, vandalismul, depresia, probleme legate de somn, agresivitatea, tantrumul, delincvența, sarcinile la minore. Asistentul social școlar creează o relație terapeutică cu elevii victime ale neglijării și violenței familiale, identifică și construiește puncte tari la beneficiari, ignorându-le pe cele slabe, deficitare.

Capitolul I

Asistența socială în școală

1.1. Asistentul Social Școlar și climatul unității de învățământ

Asistența socială școlară a apărut mai întâi în Statele Unite ale Americii și a crescut de la câțiva “profesori vizitatori” în 1906, care lucrau în școlile comunitare din Boston, New York, Hartford și Chicago, la o profesie care acum numără peste 20.000 de oameni, cu o asociație națională (NASW) și peste 30 de asociații de stat. Multe dintre inovațiile lor practice, dintre care menționăm vizitele la domiciliu și consultarea cu profesorii și directorii școlilor se practică și astăzi în domeniul asistenței sociale școlare. Profesorii vizitatori și-au format propria asociație în anul 1921, care a fuzionat ulterior cu National Association of Social Workers (NASW¹) în 1955. NASW devenind principala “voce națională” în SUA. În anul 2006, Asistența Socială Școlară din SUA, a marcat cel de-al 100-lea an ca subspecialitate în cadrul profesiei și și-a făcut trecerea în al doilea secol, fiind una dintre cele mai vechi sub-specializări ale domeniului Asistenței Sociale. Pe plan internațional estimările recente plasează Asistența Socială Școlară în peste 40 de țări cu peste 50.000 de practicieni (Kelly, 2008). S-a demonstrat că asistenții sociali își

¹ socialworkers.org.

concentrează în mare măsură activitatea pe furnizarea de servicii individuale și de grup centrate cu precădere pe sănătatea mintală a elevilor, în special a celor care beneficiază de servicii de educație specială (Allen-Mears at al., 2000). Asociația de Asistență Socială Școlară Americană (*School Social Work Association of America*) a împlinit la finele lunii ianuarie 2024, 30 de ani de la înființare)².

Cercetări internaționale (Lee, 2004) relevă faptul că asistenții sociali din școli trebuie să înțeleagă procesele politice din școală, pentru ca acțiunile lor să fie susținute și eficace. De asemenea, ei trebuie să-și concentreze eforturile asupra condițiilor școlare care contribuie la performanțele elevilor și să nu și le limiteze la contacte individuale și de grup cu elevii. Referindu-ne la structura organizatorică și procesele școlii, menționăm faptul că, pentru a practica eficient asistența socială în cadrul unităților de învățământ, specialiștii trebuie să înțeleagă contextul organizațional al școlii și modul în care acesta influențează dezvoltarea și furnizarea intervențiilor de asistență socială.

Cultura școlii este alcătuită din convingerile și așteptările prezente în rutina zilnică a unei instituții de învățământ, inclusiv modul în care colegii interacționează, precum și normele împărtășite de elevi, profesori, administratori și alți lucrători, alcătuind cunoașterea socială și transmiterea a ceea ce este și ce ar trebui să fie. *Climatul* unei școli „este inima și sufletul unei școli. Este vorba de acea esență a unei școli care determină un copil, un profesor, un administrator, un membru al personalului, să iubească școala și să aștepte cu nerăbdare să fie la școală în fiecare zi” (Freiberg & Stein, 1999, p. 11).

² sswaa.org.